

Blad

Uitgave van KNNV afdeling Alkmaar – Den Helder
en IVN Noord-Kennemerland

September 2026
86

Natuurvereniging
KNNV
Alkmaar-
Den Helder

Noord-Kennemerland

NOU BREEKT MIJN KLOMP: LICHT UIT!
KEVERS NEMEN DE STRANDOVERGANG.

Inhoud Blad

Hoe houden we de moed erin?	3
Ik treed even buiten mezelf!	4
Jubilaris IVN NKL in het zonnetje	6
Licht uit	8
Verbeelding, natuur en kunst	10
Verslag Vlinderdag Bergen aan Zee, 28 juni 2026	12
Gemeen (37)	16
De focus op	17
Eikeltjespraat	18
Alledaagse vlinders	19
De Grote keizerlibel	20
Eikeltjespraat	22
Kevers nemen de strandovergang	24
Nieuwe leden IVN en KNNV	25
Lezingen Alkmaar	26
Lezingen Den Helder	28
Werkgroepen KNNV	29
IVN werkgroepen	30
Gegevens KNNV – en IVN werkgroepen	31
Achterblad	32

Blad is een gezamenlijke uitgave van KNNV afd. Alkmaar – Den Helder en IVN Noord-Kennemerland. ISSN 2210/416X

Redactie:
Ger Augustus   blad@ivnnkl.nl
Wim de Groot
Emma van Andel
Keat Kho (vormgeving, keatkho@gmail.com)

Uiterste inzenddatum voor Blad nr 87: 15 oktober 2026.
Te late inzendingen worden mogelijk niet geplaatst!
Tekst aanleveren als Word document. PDF bestanden worden niet geplaatst. Maximale lengte circa 1000 woorden.
Langere verhalen alleen na overleg met de redactie.
Foto's altijd apart als jpg bestand opsturen (liefst meer dan 1.0 Mb). Geef ze een naam die als ondertitel gebruikt kan worden.
Tenzij anders vermeld, zijn de foto's van de auteur.

Alles naar: redactiebladivnnknv@gmail.com
De redactie behoudt zich het recht voor stukken in te korten, te redigeren (bij ingrijpende veranderingen in overleg met de auteur) of te weigeren.

HOE HOUDEN WE DE MOED ERIN?

Net als de aarde met al zijn planten, dieren en andere wezens is Blad nog veerkrachtig dankzij de inzenders van kopij. We leven in Noord-Kennemerland en de Noordkop op een klein stukje aarde met aardig wat water. Noordzee, sloten en plassen vormen een dynamische waterloop. De redactie hanteert ook een dynamisch systeem en ziet kopij over onder andere de natuur op ons klein stukje aardbol met warme belangstelling tegemoet. Het geeft de redactie positieve energie om er weer een dynamisch Blad van te maken. Soms drogen de bronnen wel ietsje op. Dan gaat de redactie aan de slag om op een mooie manier de 32 pagina's te vullen. Een vaste inzender is Ruud Costers, die lang geleden begonnen is met 'Gemeen' en dat later uitbreidde met 'Alledaagse vlinders'. Bijzondere ontmoetingen in de natuur worden regelmatig aangedragen door Pieter Korstanje. Hij ging voor dit Blad met

kevers naar het strand. Joke Pruis schrijft over de bijeenkomst van een groot aantal vrijwilligers in het groen. Vrijwilligers van IVN NKL waren actief op de jaarlijkse vlinderdag. Zo is er een divers aantal artikelen aangeboden voor Blad. Een aantal auteurs worden hier niet genoemd, maar onze dank is groot dat ook zij in de pen geklommen zijn. Wellicht gaat bij u een lichtje branden om tussen nu en medio oktober ook een poging te doen om in de pen te klimmen, of kunt u adviezen aan de redactie geven. Ook die adviezen zijn welkom.

Voor nu wens ik u veel lees- en kijkplezier,

Ger Augustus.

Foto: Wim de Groot
Grote keizerlibel (m), *Anax imperator*

IK TREED EVEN BUITEN MEZELF!

Ger Augustus

De mens leeft met een afhankelijkheid van de (groene) plant. In de geschiedenis zijn plantkunde en geneeskunde verwante terreinen van kennis geweest. De medicijnman was een bekwame plantenkenner. Hij was intensief bezig met planten. De oudste geneeskrachtige kruiden waren de kruiden met een onmiddellijk effect, bijvoorbeeld braak- en laxermiddelen. Het gebruik van geneeskruiden werd langzamerhand gekoppeld aan bijgeloof en tovenarij.

Elke plant heeft een verhaal...

Bilzekruid

De Hortus Alkmaar is sinds 2011 ondergebracht in een Stichting. Nu in 2026 betekent dat een vijftienjarig bestaan als botanische tuin binnen de stichting. Voor die tijd was het de productietuin van planten voor VSM. Eind juni is de alchemistentuin officieel geopend. Daar is geen alchemist aan te pas gekomen. Wel hoogwaardigheidsbekleders! Alchemisten moet je in het verleden zien als mensen die op zoek waren naar de Steen der Wijzen. Het gaat dan om een substantie waarvan men geloofde dat je gewone metalen in edelmetalen kon veranderen, denk aan goud! De steen werd tevens beschouwd als heelmiddel voor alle kwalen en als levensverlengend middel. Het werk van alchemisten was ook het genezen van ziekten, waarbij de heilkracht van planten werd onderzocht. Vanaf het eind van de achttiende eeuw is het onderzoek van de alchemisten overgenomen door scheikundigen.

In de alchemistentuin kom je onder andere bilzekruid, *Hyoscyames niger*, tegen dat al zo'n 4000 jaar in gebruik is. De wetenschappelijke naam betekent 'zwijsnboon'. Er doen ook wel andere namen de ronde. Bilzekruid is een een- of tweejarige plant. De bloemen ruiken onaangenaam. De vrucht lijkt op een tuinboon, dat komt wel in de buurt van 'zwijsnboon'. Het kruid komt her en der in het land in het wild voor. De stengel is kantig en sterk behaard. De plant heeft het eerste jaar alleen een bladrozet. De bladeren zijn eirond tot langwerpig met een wollige beharing. In het tweede jaar zijn de bloemen naar één kant gericht. De zaden zitten in een klokvormige doosvrucht. Als de zaden rijp zijn springt het dekseltje open.

bilzekruid

In de oude wereld was bilzekruid het belangrijkste geestverruimende middel. Bilzekruid was vooral om in een zalf op de huid te smeren, waardoor je buiten jezelf kon raken. 'Heksen' maakten daar gebruik van. Naast bilzekruid werd wolfskers, *Atropa belladonna*, toegevoegd. De wolfskers staat dan ook in de alchemistentuin!

Ingesmeerd met heksenalf konden heksen op een bezemsteel vliegen. De heksen zijn in de Middeleeuwen en daarna vervolgd. Om erachter te komen of je heks was werd je onder andere met deze zalf ingesmeerd. Het effect en het resultaat laat ik aan uw verbeelding over. De vervolgers van heksen hadden na het insmeren altijd met een heks te maken!

De Germanen kruiden hun bier met bilzekruid om het pittiger te maken tot het Duitse Reinheitsgebot wet werd. Het bier mocht vanaf dat moment alleen water, gerst en hop bevatten. Dat was een pittig besluit voor het geestverruimende kruid. Proost.

Als je door een microscoop naar een dun plakje plant kijkt, zie je allemaal hokjes. Die hokjes zijn de cellen met een stevige buitenkant en een vloeibare binnenkant. De wand van de cel is van cellulose. In die cellen worden allerlei nuttige stoffen gemaakt. Dat zijn ook giftige stoffen om dieren af te schrikken.

Bilzekruid is zeer giftig. De belangrijkste gifstoffen zijn de alkaloiden scopolamine, hyoscyamine, atropine. De vergiftigingsverschijnselen zijn een opgezwollen buik en hevige krampen. Hierop volgt eerst verlamming en ten slotte de dood.

Wolfskers - *Atropa belladonna*

Misschien is de atropine uit de wolfskers duidelijker. In de Griekse mythologie is Atropa één van de drie schikgodinnen. Atropa knipt de levensdraad van de mens door. In het Latijn atropa zit atropine. En laat de oogarts daar gebruik van maken om de pupil van het oog te verwijden, zodat hij er beter naar kan kijken. Dat heeft hij geleerd van de Venetiaanse dames uit de Renaissance. Het verwijden van de pupil met atropine was daar een modegril.

De wolfskers is een overblijvende plant. De bladeren zijn eirond langwerpige bladeren die spits toelopen. De plant heeft enkelvoudige, klokvormige bloemen, paarsbruin van kleur. Aan het eind van de zomer ontwikkelt de plant bessen ter grootte van een kers, aanvankelijk groen, later zwart glanzend.

Ook in de alchemistentuin...

Doornappel – *Datura stramonium*

Het blad is groot, ovaal tot driehoekig met een getande rand met diepe bochten. In de bladoksel ontstaat een wit-

te trompetvormige bloem, die aangenaam ruikt in tegenstelling tot de bladeren. De stekelige doosvrucht lijkt op de vrucht van een paardekastanje en bevat talrijke zwarte zaden. Als die rijp zijn barst de doosvrucht open.

alchemistentuin

bloem wolfskers

bes wolfskers

doornappel

Apothecary

JUBILARIS IVN NKL IN HET ZONNETJE

Arjan Geerling 50 jaar IVN lid

Anne Marie Geerling: 50 jaar IVN lid

Paul Bannink 25 jaar IVN lid

Irene Van de Walle: 25 jaar IVN lid

Cocky van Engen 25 jaar IVN lid

LICHT UIT...

Johan Bos

Nou breekt mijn klomp.” Kent u die uitdrukking? Afijn: bij mij zijn er inmiddels twee gebroken... Al jaren vecht KNNV/Red de Hout voor het oudste stadspark van Nederland, waar tegenwoordig niet alleen lepelaars broeden, maar waar al honderden jaren veel soorten vleermuizen overdag een veilige slaapplek vinden. Zoals wij mensen overdag licht nodig hebben om onze dagelijkse dingen te doen, zo hebben vleermuizen duisternis nodig. Maar dat wordt een steeds schaarser goed. De nieuwe aanrijroute voor ambulances heeft definitief een einde gemaakt aan de duisternis op een van de donkerste paden van de Westerhout: het Daslookpad. Een zee van licht straalt naar de bomen en struiken. Het mag niet, het gaat tegen alle afspraken in, en toch gebeurt het.

Toegegeven: we hebben een prima relatie met de bouwbaas van Noordwest Ziekenhuis (NWZ) en ook goede contacten met de Omgevingsdienst. De gesprekken zijn altijd in een prettige sfeer en de bedoelingen zijn goed. Echter...: het resultaat is vrijwel altijd negatief. Het komt neer op achteraf repareren en dat is veel lastiger dan het probleem voorkomen. Het kost iedereen tijd en energie. Waarom is het zo moeilijk om de afspraken die zijn gemaakt na te komen?

Voor de goede orde: dit is pas de eerste klomp die eraan ging. Nu de tweede: Huize Westerlicht wordt opgeknapt. De foto spreekt voor zich. Het is algemeen bekend dat op bouwplaatsen in de omgeving van gevoelige natuurgebieden of plekken waar vleermuizen leven er rekening moet worden gehouden met lichtuitstraling. Oordeel zelf als het gaat om Westerlicht (what's in a name?). De

vijver zorgt bovendien nog voor extra reflecties van dit nieuwe lichtorgel. Vleermuizen gebruiken het water – als het niet vol kroos zit – om te drinken. Maar niet als er zoveel licht is. Dat doet letterlijk pijn aan hun supergevoelige ogen. Bovendien zijn ze dan een gemakkelijke prooi voor roofdieren. Dat weten ze. En juist in deze warme tijden hebben ze veel water nodig.

Natuurlijk: de verbouwing is tijdelijk, maar de schade die aangericht wordt onder de best beschermde diersoort van Europa, althans op papier (!?...), is dat niet.

Op 19-12-2019, schreef de Omgevingsdienst een brief aan NWZ en daarin stond dit artikel opgenomen onder 'algemene voorschriften, lid 22'. De tekst luidt als volgt en is niet mis te verstaan: "De verlichting voor het

plangebied van fase 1 dient conform verlichtingsplan dat als bijlage 3 bij dit besluit is gevoegd te worden uitgevoerd. Hierbij dient amberkleurig licht toegepast te worden waarbij afstraling naar het Westerhout wordt voorkomen. Langs de aanrijroute voor ambulances dient daarbij een zodanige vorm van verlichting gebruikt te worden, dat deze armaturen tijdens de nachtperiode alleen licht geven zodra er ambulances passeren."

Sweco, het door NWZ ingehuurd bureau dat onder andere de natuurbewaking moest doen, leverde foto's aan die laten zien hoe de lichtuitstraling eruit zou moeten zien. Het zijn duistere foto's... Misschien is het daar misgegaan? Cynisch? Ja. Cynisme zit bij mij niet aan de oppervlakte. Het wordt echter continu omhoog getakeld door het feit dat er genoeg regels zijn om de natuur te beschermen maar dat het

in de praktijk vaak papieren tijgers blijken te zijn.

Waarom spreek ik bewust over die gebroken klomp? Simpel: in vroeger tijden waren klompen duur en heel belangrijk in een veel modderiger wereld dan nu. Als je klomp was gebroken dan was er iets kostbaars verloren gegaan. De Alkmaarderhout is een van de waardevolste erfenissen die we hebben gehad van onze voorvaders. Het was een strijd om tot de aanleg ervan te komen. Het werd uiteindelijk een zegen voor vele generaties Alkmaarders, die ook toen al verkoeling en verpozing nodig hadden na een lange werkdag. Het werd zelfs een zangvogelhemel, zo blijkt uit historische teksten, en een veilige plek voor planten en dieren. Een groene schuilkelder bij warm weer.

Het wordt tijd dat bij gemeente, Omgevingsdienst en NWZ het licht aan gaat; en in de Hout uit...

Zie ook: <https://edepot.wur.nl/561662>

Henk Groenewegen

VERBEELDING, NATUUR EN KUNST

De natuur is al sinds mensenheugenis een inspiratiebron voor allerlei kunstuitingen. In de grotten van Lascaux in Frankrijk zijn midden vorige eeuw indrukwekkende afbeeldingen van onder andere paarden, bizonen en herten gevonden. Het gedrag en de bewegingen van de dieren zijn levendig weergegeven. Ze werden in een periode van 15.000-10.000 jaar voor Chr. vervaardigd. Het is wellicht geen kunst in de huidige betekenis van het begrip. Mensen leefden te midden van de dieren en maakten meer deel uit van de natuur dan in de huidige tijd. Het artistiek weergeven van dieren had een meer symbolische en spirituele betekenis dan dat het als een kunstuiting moet worden beschouwd.

In recentere periodes zoals de Middeleeuwen krijgen afbeeldingen van de natuur veelal een religieuze betekenis. Dieren en planten werden niet afgebeeld om hun eigen schoonheid maar om te verwijzen naar een geestelijke waarheid. Denk aan de roos die verwijst naar de liefde en het paradijs. Of de duif die de Heilige geest symboliseert. Men geloofde dat God zich niet alleen via de bijbel maar ook via de natuur openbaarde. Afbeeldingen van de natuur hadden dus een sterk symbolische betekenis en waren niet primair bedoeld als kunstuitingen.

Na de Renaissance en in de periode van de Romantiek werd de natuur meer gezien als zelfstandig onderwerp. Vooral de schoonheid van de natuur werd in allerlei vormen weergegeven. Een goed voorbeeld zijn de landschapsschilders van de 17e tot en met de 19e eeuw. Was het eerst de nadruk op de technisch beheersing en de exacte weergave van het landschap in de 17e eeuw, later ging de romantiek met een emotionele interpretatie een belangrijke rol spelen. Dat werd gevolgd door het impressionisme van de laat negentiende eeuw waar licht en kleur in de landschappen een essentiële rol gingen spelen.

In de huidige tijd staat de natuur in kunstuitingen regelmatig als kwetsbaar ecosysteem centraal. Vaak worden levend materiaal of natuurlijke processen als uitgangspunt genomen. En hoewel schoonheid een onderdeel kan zijn, is een belangrijk doel dat de kunstuiting leidt tot meer bewustwording over de kwetsbaarheid van de natuur. De afhankelijkheid van de mens van de natuur en zijn omgeving komt daarin ook meer nadrukkelijk naar voren. Er zijn veel voorbeelden te geven, maar ik beperk me hier tot twee die een duidelijke relatie hebben met onze eigen IVN-afdeling.

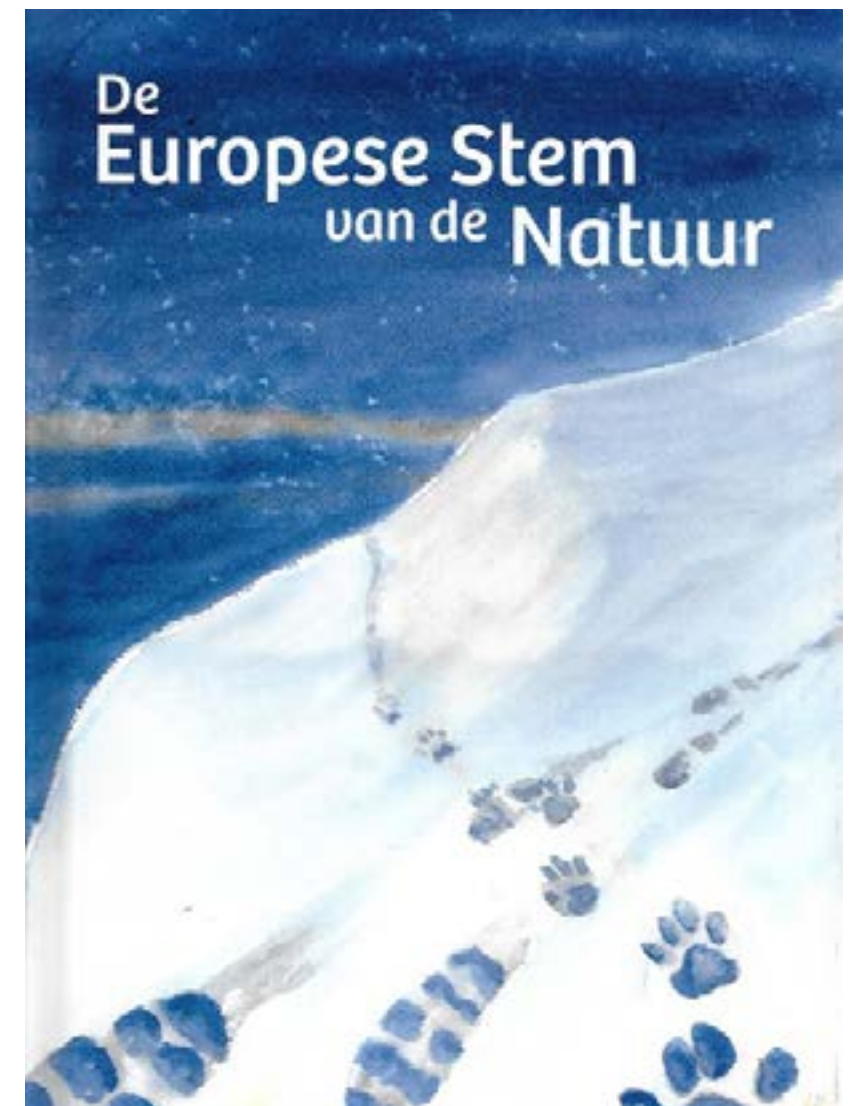
Vorig jaar fietste de kunstenaar Bruno Doedens in het kader van een Europees sociaal landschapswerk, de Circle4Change, in een wijde boog door negen Europese landen, met achter zijn fiets een steeneik. Start en finish waren in Leeuwarden, de Culturele Hoofdstad van Europa in 2018. In de andere 'pool' van de cirkel werd het Sloveense Nova Gorica, Culturele Hoofdstad in 2025, aangedaan. September vorig jaar deed de steeneik Alkmaar en Dijk en Waard aan (zie Blad 83). De boodschap van Bruno Doedens is die van verbinding tussen bewonersgroepen, organisaties, kun-

stenaars en gemeenten met als doel meer in harmonie met de aarde te leven, de aarde te verrijken en minder te belasten. Een tastbaar aspect is het planten van verjaardagsbomen langs de 5000 kilometer lange route. Van de fietstocht is inmiddels een bijzonder verslag gemaakt onder de titel 'De Europese Stem van de Natuur' (2026; onder redactie van Bruno Doedens en Foppe de Haan). De 'Stem van de natuur' door Foppe geïnitieerd op basis van zijn eindproject van de natuurgidsenopleiding IVN-NKL 2022-2023 wordt in dit verslag gebruikt om de stemmen te laten horen van icoonsoorten van de landen die tijdens de Circle4Change fietstocht werden doorkruist. Dat heeft negen Europese 'natuur'stemmen' opgeleverd die vertellen wie ze zijn, waar ze van houden, waar ze zich zorgen over maken en wat ze van ons mensen verwachten om aan die zorgen tegemoet te komen. Zo zijn er stemmen van de rode wouw uit Duitsland, de alpensteenbok uit Oostenrijk en de Noordzee uit België, naast nog zes andere stemmen uit de andere landen. Het mooi verzorgde boekje is te bestellen via <https://www.circle4change.eu/media/> (een PDF is gratis te downloaden; doe dan een donatie). Op de website is ook de brochure 'Leidraad Verjaardagsbossen' te downloaden. Tijdens zijn fietstocht met de vijf meter hoge steeneik deelde Bruno Doedens vijfduizend verjaardagsboompjes uit onder het motto: 'ik ben jarig, dus ik plant een boom'. Het begin van verjaardagsbossen door heel Europa?

Kunst met een boodschap wordt ook gebracht door Nathalie Wijker uit Egmond-Binnen. Nathalie maakt 3D-kunstwerken van papier, vogels, bloemen, vlinders en andere insecten. Meestal op ware grootte en vaak als

combinatie van rups en waardplant, of insect en nectar-gevende bloem. Haar doel is de schoonheid van de natuur, maar met name de kwetsbaarheid ervan zichtbaar te maken. Door het wegvallen van een soort in het delicate netwerk dat de natuur is, kan het hele ecosysteem worden bedreigd. Nathalie volgt de huidige natuurgidsenopleiding IVN-NKL. Ze heeft tijdens de vlinderdag eind juni een kleine expositie van haar werk

laten zien in PWN-bezoekerscentrum de Duinheide (zie verslag elders in dit nummer van Blad). Tijdens de Kunst-10Daagse (16-25 oktober 2026) heeft Nathalie een uitgebreide expositie 'Papieren Duinmuseum' in ons IVN-gebouw Parnassia in Bergen aan Zee. Ze besteedt ook aandacht aan de cultuurgeschiedenis en de rol van Marie van Reenen-Völter. Zeer de moeite waard om een kijkje te gaan nemen.

VERSLAG VLINDERDAG BERGEN AAN ZEE, 28 JUNI 2026

Nathalie Wijker

Wanneer ik zondagmorgen vroeg opsta merk ik dat het gelukkig niet regent vandaag. Dit, in tegenstelling tot gisteren, met de enorme regen- en onweersbuien.

Het weer is in ieder geval uitstekend voor de Vlinderdag die voor ons ligt. Vlinderdag (onderdeel van de PWN Zomerdag) vindt al meer dan 20 jaar elk jaar plaats en wordt gezamenlijk georganiseerd door PWN en IVN-NKL.

Op deze dag bundelen beide organisaties en hun vele vrijwilligers hun krachten en kennis en brengen bezoekers op verschillende manieren in contact met de natuur.

dagvlinders

Er zijn allerlei leuke activiteiten waaraan bezoekers deze dag mee kunnen doen. Alle activiteiten zijn gerelateerd aan natuur en natuurbeleving en brengen op verschillende manieren mensen en natuur in contact.

Omdat 'verbinding met de natuur en bewustwording' een belangrijk onderdeel van mijn werk als kunstenaar is, meende ik dat het exposeren van mijn papieren flora en fauna heel goed bij de Vlinderdag zou passen. Daarom heb ik besloten om dit jaar mee te doen met een papieren expositie 'vlinders en waardplanten', en een workshop 'rupsen maken'.

Voordeel van een papieren creatie is dat je alles op je gemak kunt bekijken zonder dat de vlinder wegvliegt.

Ik besloot deze dag alleen het werk mee te nemen dat over de samenhang tussen vlinders en hun specifieke waardplanten gaat. Ook het werk geïnspireerd door het werk en leven van Maria Sybilla Merian (1647-1717) mocht niet ontbreken. Maria Sybilla Merian is de zeventiende eeuwse ontdekker van de metamorfose bij vlinders. Haar werk past goed bij deze Vlinderdag.

Maria Sibylla Merian, 1679

Toen ik de zaterdag voorafgaand aan Vlinderdag aankwam bij bezoekerscentrum De Duinheide waren de voorbereidingen al in volle gang. De vloer van de (voormalige) schaapskooi werd vrijgemaakt van uitwerpselen van de zwaluwen die in het gebouw nestelen. Marktkramen en parasols werden alvast buiten opgebouwd. Binnen werden tafels geplaatst om ruimte te bieden aan de knutselactiviteiten. Ook werd het terrein rondom de Duinheide afgerasterd voor de komst van de schaapskudde van Daphne Hogeweg de volgende dag. De schaapskudde speelt een belangrijke rol bij het beheer van het duingebied.

Daphne en haar team

De knutseltafel

De knutselactiviteiten georganiseerd door Annemarie en Marina zullen binnen plaatsvinden. Er kunnen rupsen en vlinders van papier geknutseld worden. Er zijn inspirerende voorbeelden te zien en er is een overvloed aan leuke materialen, kleurtjes, verf en zelfs glitters. Ook de kinderen die op zondag een dier gefiguurzaagd hebben, kunnen dit binnen beschilderen. Er wordt een educatieve film vertoond over (honing)bijen. Er zijn opgezette vlinders en andere insecten te zien in diorama's. Ook mijn expositie is binnen opgesteld. Mijn workshop 'rups maken van papier' past goed bij het andere 'knutselaanbod'. Mijn rups is erg geschikt voor kinderen die nog erg klein zijn en nog niet een moeilijk knutselwerk aankunnen en een korte concentratieboog hebben. De rups van opgerolde tissue is makkelijk te maken en levert in korte tijd een leuk resultaat. Er deden uiteindelijk zelfs kinderen van 2 tot 3 jaar mee. Ontzettend leuk om te zien.

De bezoekersaantallen vielen tegen, hoorde ik van de gedreven organisatie gedurende de dag. Dat kan meerdere redenen hebben. De kinderen die geknutseld hebben waren in ieder geval vol overgave en enthousiasme bezig. De bezoekers die wel de moeite hadden genomen om naar de Vlinderdag te komen waren allemaal enthousiast over de uiteenlopende activiteiten die georganiseerd waren.

Daphne liet zien hoe ze haar schaapskudde 'Vrolijke schapen' hoedt samen met haar honden Ewan en Silke. Er was een demonstratie schapen scheren en de wol was die dag te koop evenals andere producten van wol gemaakt.

Door het natte en onstuimige weer van zaterdag, ging het 'nachtvlinders kijken' niet door. Erg jammer. Er waren mussen-, spreeuwen- en mezenpotten van keramiek te koop. Op het terrein buiten werden nestkastjes getimmerd door kinderen. IVN mocht natuurlijk niet ontbreken en is aanwezig met voorlichting over het belangrijke educatieve werk dat zij doen. De metamorfose van het koolwitje was te zien in de speciaal daarvoor ontwikkelde

Expositie vlinders en bloemen

Vogelhuisjes timmeren

Vrijlaten van de koolwitjes

vlinderbak. Er was aandacht voor het belang van een gezonde bodem met haar micro-organismen en andere veelal onzichtbare dieren als mollen en wormen. Er was te zien hoe en waarom honing door honingbijen verzameld wordt en welke producten wij mensen daarvan maken. Het belang van bestuiving werd benadrukt. Er werd getoond hoe belangrijk het is om bij het inrichten van je tuin inheemse en biologisch geteelde planten te gebruiken om insecten te ondersteunen. Er was biologische jam te koop. Belangrijk om uit te dragen hoe wij mensen samen kunnen werken met dieren in plaats van 'dieren gebruiken'. Er was een speurtocht 'kriebelbeestjes' waaraan kinderen mee konden doen. Jos Bos en anderen verzorgden een wandeling met gids in de nabije omgeving van de Duinheide. PWN maakte ons bewust van ons watergebruik en wat ervoor nodig is om van water drinkwater te kunnen maken en welke belangrijke rol het duingebied daarin speelt. Ook werd duidelijk gemaakt hoe belangrijk samenhang in de natuur is door de relatie tussen duinparelmoervlinder, duinviooltje, konijn, tapuit, zandhagedis, julikever, slangenkruid en mol in beeld te brengen.

Op deze Vlinderdag was goed te zien dat er veel verschillende manieren zijn om publiek kennis te laten maken met natuur. Iedereen, zowel bezoeker als organisatie, kiest een vorm die goed past. Zo kun je op een persoonlijke manier uitdragen wat je belangrijk vindt. Zo is het aanbod divers en kan er op verschillende manieren verbinding gemaakt worden. Sommige mensen zijn auditief ingesteld, anderen weer kinesthetisch of visueel. Er was die dag voor ieder wat wils.

Ik zie mijn bijdrage niet alleen als het oproepen van verwondering maar ik merk ook dat kunst een manier kan zijn om mensen te verbinden met natuur. Natuur is niet voor niets al duizenden jaren een onuitputtelijke inspiratiebron voor kunstenaars. Via verwondering en bewustwording naar kennis uitdragen. Net zoals dat bij mij gebeurd is. Het was een leerza-

me en zeker een mooie ervaring voor mij om onderdeel te zijn van Vlinderdag dit jaar.

Bodemdiertjesbak

Distelvlinder

GEMEEN (37)

Test je soortenkennis met het op naam brengen van de afgebeelde soorten. Mijn foto's zijn in Noord-Holland boven het Noordzeekanaal gemaakt. De soortnamen hebben iets gemeen. Met het herkennen van twee soorten heb je een overeenkomst die kan helpen bij het op naam brengen van een mogelijk lastiger derde soort. De volledige oplossing bestaat uit de **drie soortnamen én hun gemeenschap**. Zij die wel de drie soortnamen correct hebben maar niet de overeenkomst, ontvangen een eenmalige tip. Doe ook mee en stuur je oplossing uiterlijk 10 oktober naar ruudcosters27@gmail.com

foto 1

foto 2

foto 3

De oplossing van Gemeen 36.

Zowel de soorten groenpootruiter, roodpootschildwants en zwartpootsoldaatje als de overeenkomst 'kleur en poot in de naam' gaven weinig hoofdbrekens. Een schappelijke Gemeen volgens Freek Kalsbeek.

Marianne Knip, Freek Kalsbeek, Peter de Greeuw, Ans Roos, Peter de Zwart, Michel Ruhland, Rina Klous & Jacos Jes, Johan Eilering, Jan Verkaik, Mart van Zweeden, Joop de Wit en Tineke van Elzas vonden direct de correcte oplossing. Marja Apeldoorn, Hanneke Reitsma en Marian van der Laan noemden aanvankelijk een andere weekschildkever.

Een spitsvondige tweede oplossing werd gevonden door Peter de Greeuw, Jan Verkaik en Hanneke Reitsma: "Een verwijzing naar het riddertijdperk met ruiter, schild en soldaat".

Peter de Zwart stelde vast dat de overeenkomst ook voor AI eenvoudig was: "Hun Nederlandse naam kan direct worden gekarakteriseerd door de opvallende kleur van hun poten in combinatie met hun diersoort".

DE FOCUS OP

Clara Timmerman

DE GEWONE OEVERLIBEL *ORTHETRUM CANCELLATUM*

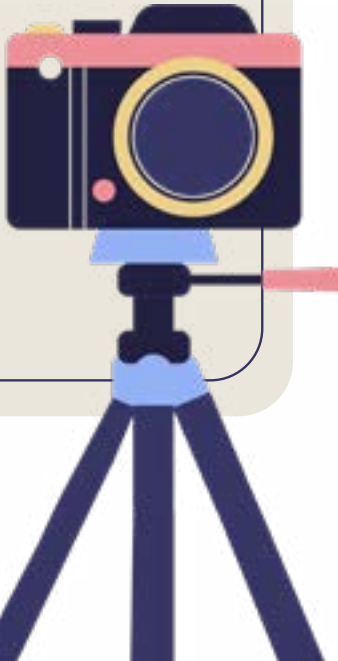
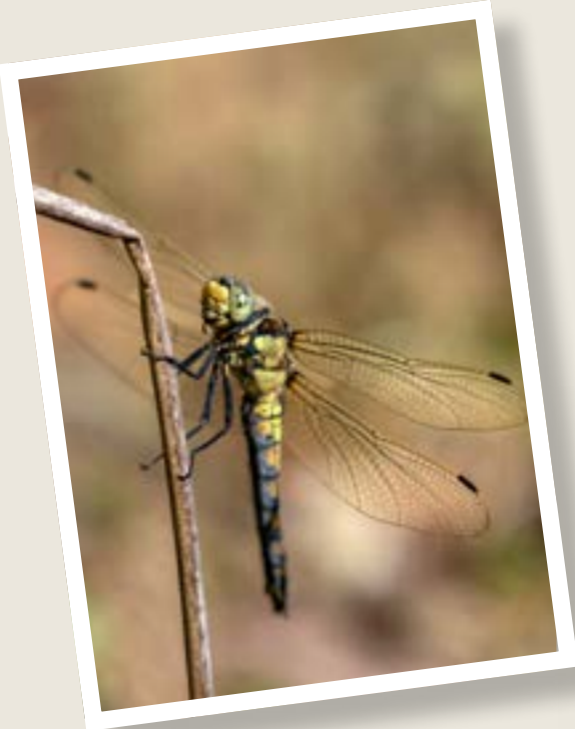
Hier zien we een Gewone oeverlibel vrouwtje. Ze is geelachtig bruin, in tegenstelling tot het mannetje waar het achterlijf blauw is. Mogelijk zou het ook nog een jong mannetje kunnen zijn, want die zijn ook nog geel gedurende de eerste dagen tot een week.

Deze algemene soort komt vrijwel overal in Nederland voor, maar in de noordelijke provincies en in Zeeland is de verspreiding minder.

De larven van deze soort overwinteren twee of drie keer. En het uitsluipen gebeurt van begin mei tot half augustus, met een piek van half juni tot eind juli.

Ze zijn in het algemeen zo'n 44-50mm, de grootste van de in Nederland bekende oeverlibellen.

De Gewone oeverlibel komt voor bij stilstaand of langzaam stromend water, waar de oever schaars begroeide plekken heeft, en voldoende zonlicht.

EIKELTJESPRAAAT

Ger Augustus.

Geboeid door het verhaal van een schaapherder in Frankrijk in tijden voor de Eerste Wereldoorlog heb ik in de herfst met meer dan normale belangstelling naar de gevallen eikels gekeken. Deze schaapherder verzamelde tijdens het hoeden van de schapen eikels. Hij zocht de beste uit en bewaarde die om te planten. Het lag in zijn bedoeling langzaam maar zeker tot een bos vol eiken te komen op kale vlaktes. Na het planten van de eikels moest hij die gebieden wel mijden met zijn schapen. Er was wel sprake van verlies, want er waren ook andere dierlijke kapertjes op de kust! Geleidelijk ontstond zo een eikenbos.

In de herfst van 2025 vielen eikels massaal uit de boom en bleven liggen. In het voorjaar zag je eikels opensplijten of ze zaten al met een worteltje vast in de bodem. Zelfs op grasrijke middenbermen van wandelpaden kwamen de eikjes tevoorschijn. Die zijn nu niet meer te zien, maar aan weerskanten van de paden zijn de uit de eikel gegroeide plantjes zichtbaar.

Er wordt gezegd dat uit miljoen eikels slechts één eik tot wasdom zal komen. Ik geloof dat er in de nabije toekomst toch meer dan één eikje zal overleven.

Praatjesmaker.

ALLEDAAGSE VLINDERS

– deel 19 – Landkaartje (*Araschnia levana*)

(10 wetenswaardigheden over een alledaagse soort, welke daardoor met andere ogen bekeken kan worden)

Verzameld door Ruud Costers (ruudcosters27@gmail.com)

1. Rond 1950 koloniseerde deze ‘schoenlapper’ ons land in een snel tempo. Gedurende 20 jaar schoof zijn verspreidingsgebied 300 kilometer naar het noorden op.
2. Hij vliegt van eind april tot begin oktober in twee en soms drie generaties. Mijn persoonlijke fenologische datagrenzen in de Noordkop zijn: 24 april (2019) en 8 september (2018).
3. Een waarneming binnenshuis op 3 januari 2014 in Heiloo betrof waarschijnlijk een uit een kerstboom geslopen pop.
4. De soort kent drie gezichten: de oranje voorjaarsvorm *levana*, de zwarte zomervorm *prorsa* en de half zwart-half oranje tussenvorm *subprorsa*. Het is de enige dagvlindersoort in Nederland met seizoensdimorfie. De kleur van de vleugels wordt bepaald door de combinatie van temperatuur en daglichtlengte tijdens de ontwikkeling van de rups.
5. Behalve uiterlijk verschilt ook het leefgebied per seizoen: in de zomer gedraagt hij zich als een bosvlinder.
6. De gemiddelde duur van de stadia is voor ei 5, rups 23, pop 12 en vlinder 14 dagen.
7. De maximale ei-productie wordt geschat op 280. Zij worden onder een brandnetelblad afgezet in clusters van 9 tot 12 stuks.
8. De rupsen eten louter brandnetel en overwinteren als pop.
9. De imago's halen de nectar uit schermbloemigen. Het is een van de weinige soorten dagvlinders die dit op fluitenkruid doen, zoals bijgaande foto's laten zien. Nadat dit is uitgebloeid schakelen zij over op berenklauwen.
10. De onderkant van de vleugel werd door Linnaeus niet als een landkaart maar als een spinnenweb (*Araschnia* naar *arachne*) gezien.

Landkaartje-forma *levana* 17 mei 2018
Koedijk-Kleimeer

Landkaartje-forma *prorsa* 17 juli 2017
Koedijk-Geestmerambacht

Foto's: Ruud Costers

De Grote Keizerlibel

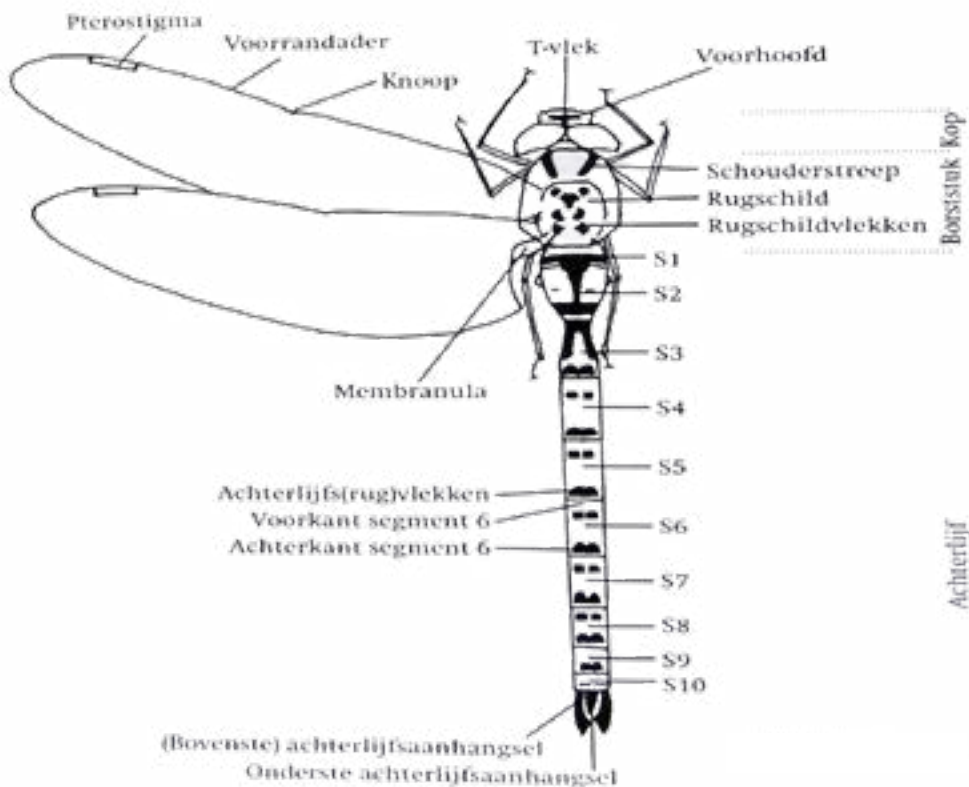
RJL Zuidam

In dit stukje wordt de Grote keizerlibel uitgelicht. Laat ik deze soort eerst even voorstellen: Grote Keizerlibel (Latijnse naam: *Anax imperator*) Behoort tot de echte libellen (*Anisoptera*) en komt uit de familie van de glazenmakers (*Aeshnidae*) Bij ons komt deze libel algemeen voor. In de duinen, in de stadsparken en zelfs in onze eigen tuin(en). Het is de op een na grootste libel van Nederland met een lengte van 73-82mm. Veel te zien vanaf de maand juni tot ver in augustus. Bij gunstige weersomstandigheden zelfs tot half oktober. Zelf noem ik het een vliegende groene lolly met veelal een blauwe stok. Dit geldt vooral voor de mannetjes en die mannetjes zijn over het algemeen net iets groter dan de vrouwtjes.

In de weerbarstige praktijk blijkt dat er altijd weer uitzonderingen te vinden zijn op dit soort regels. Laat ik eerst eens de mannetjes onder de loep nemen: Groene ogen met een blauwe waas. Een groen borststuk met twee blauwe vlekken en een hemelsblauw achterlijf. Over dat achterlijf loopt een zwarte rugstreep. Het onderste achterlijfsaanslag is vrij lang. Het pterostigma (op de vleugels) is smal, vrij lang en heeft een bruinachtige kleur.

Dan het vrouwtje: Haar ogen zijn egaal groen. Het achterlijf is variabel van kleur: van fletsblauw tot bruingroen. De brede lengtestreep (breder dan die bij het mannetje) loopt bij haar meestal door tot de groengele dwarsstreep op het tweede segment. Daar waar het mannetje opvalt door zijn hemelsblauwe achterlijf, daar verdwijnt het vrouwtje, wat kleur betreft, meestal in de achtergrond, maar bij sommige oudere vrouwen wordt het achterlijf bijna net zo blauw als die van een man.

Bij winderig weer zitten (hangen) beide seksen graag laag in de begroeiing, net boven de grond. Bij rustig weer zijn ze vaak op grotere hoogtes aan te treffen. Grote keizerlibellen zijn echte insecteneters: van vliegen, juffers, vlinders tot echte libellen. Alles wat kleiner is dan zij en wat ze te pakken kunnen krijgen, wordt opgegeten. Tijdens hun “etenspauze” zijn ze, van achteren, vrij gemakkelijk te benaderen tot op zo’n 1,5 meter. Tijdens hun rustpauzes zijn ze alerter. Voor iedere benadering geldt: benader ze heel rustig (traag) van achteren. Hoe lager de luchttemperatuur, hoe makkelijker het gaat. Vliegt zo’n grote keizerlibel weg van een rustplek: doe een paar stappen naar achteren, blijf even stilstaan, vaak keren ze na een tijdje terug naar bijna dezelfde plek. Dit geldt vooral voor de mannetjes.

Afbeelding -dan wurmt zich er een opgevouwen libel uit(dit is een blauwe glazenmaker

Afbeelding ei-afzetting tussen kroos

man grote keizer

Wat de paring betreft: het mannetje grijpt het vrouwtje achter haar kop vast en zij brengt haar lijf naar het 2e/3e segment van het mannetje. Die heeft daar, op het secundaire copulatieorgaan, voor de paring, een pakketje zaadcellen afgezet zodat het vrouwtje erbij kan om haar eicellen te bevruchten. (Omdat zijn zaadcellen onder uit zijn 9e segment komen, maar hij het vrouwtje achter de kop beetpakt, zou zij niet bij zijn sperma kunnen komen. Vandaar dat de natuur voor bovenstaande oplossing heeft gekozen.)

Zo ontstaat het zogenaamde paringswiel. De paring zelf gebeurt meestal hangend in de bomen, maar dat heb ik in al mijn jaren nog niet gezien. Na de paring (het vrouwtje bepaalt) maakt zij zich los van het mannetje en gaat naar het water om daar, tussen de waterplanten, haar bevruchte eitjes af te zetten. Dit doet zij alleen.

De uitgekomen eitjes worden larven die 10-15 keer vervellen voordat ze “uitsluipen”. De larven hebben dan 1-2 jaar onder water geleefd. Dit uitsluipen noem ik een wonder van de natuur: de

larve (zo’n 4,5 cm) kruipt uit het water omhoog, op bv een plantenstengel, de rug barst na een tijdje open en er wurmt zich een opgevouwen libel uit die er een paar uur over doet om zich op te pompen en de vleugels te laten drogen. Wanneer de vleugels gaan trillen duurt het niet lang meer voordat de kersverse libel weg vliegt van het water en de veilige beschutting van struiken en bomen opzoekt om aan te sterken. Eenmaal aangesterkt (lees: goed vol gegeten) keert die terug naar het water om zich weer voort te planten.

Zo’n Grote keizerlibel kan 2 maanden oud worden, maar meestal korter. Afhankelijk van goed weer en geen tegenslagen zoals opgegeten worden door een vogel of reigersoort of gepakt worden door kat.

VRIJWILLIG GROEN

Joke Pruis

Vrijwillig Groen, zo heet het platform voor groendoeners in Noord-Holland. Jaarlijks krijgen de Noord-Hollandse vrijwilligers een dag aangeboden vol informatieve en leuke workshops. Dit jaar waren we op 5 juni te gast bij PWN bezoekerscentrum De Hoep.

Bij de start van de dag werd het thema al snel duidelijk: het herstellen van de verbinding tussen mens en natuur. Want de vanzelfsprekendheid van het contact met de natuur is bijna verloren gegaan. Daan Bleichrodt (o.a. bij veel IVN-ers bekend van de Tiny Forests) maakte dit duidelijk in een presentatie. Naast het verkrijgen van kennis (hoofd) gaat het ook om beleving (hart) en doen (handen). Hij liet zien wat de grote waarde is van opgroeien in een groene omgeving en hoe dit inmiddels ook is aange-toond door onderzoek. Tja, wetenschappelijk bewijs is vaak nodig om verandering in gang te zetten. Wij, groene vrijwilligers, weten toch allang dat dit werkt? Treffend vond ik de plaatjes waarin met stippen werd aangegeven waar de hersenactiviteit op was gericht tijdens het zien van twee afbeeldingen. Een plaatje met een mooi landschap en een ander plaatje met een stedelijke omgeving en nauwelijks groen. Dat laatste plaatje gaf een onrustig beeld. Later in de middag zou ik van boswachter Marieke Schatteleijn horen dat dit komt omdat je ogen de omgeving scannen voor de nabije toekomst: waar ga ik heen? Ben ik veilig? Dan krijg je natuurlijk in een groene om-geving aanzienlijk minder negatieve prikkels. Ronduit schokkend vond ik dat er maar zo weinig aandacht aan

natuur wordt besteed in het onder-wijs. Dat zou toch op korte termijn veel beter moeten kunnen? Dat doen ze in Finland beter!

In de eerste ronde ging ik naar de prachtig bloeiende Hoeptuin, waar boswachter Luc Knijnsberg al na een tiental meters wandelen boeiend begon te vertellen over hoe alles samenhangt in de natuur. Met een belangrijke rol voor de kleine beest-jes die vaak over het hoofd worden gezien. En wat weet die man er veel over te zeggen! Hoewel we als groene vrijwilligers allemaal gewend zijn aan “goed kijken” spoorde hij ons aan om nóg beter te kijken. Wat leeft er allemaal op die éne boom en wat is het verbond met juist die boom? Op een sneeuwbalsoort als de Gelderse roos zit een kevertje, een sneeuwbal-haantje. Dat beestje is niet te vinden op andere bomen of struiken, zo gespecialiseerd is hij. Ook je eigen tuin onderzoeken in het donker met een zaklamp leidt tot bijzondere ontdekkingen. We keken ook nog even bij de ijsbaan, die nu onderdeel mag uitmaken van de tuin. Ook in de zomer staat er water en in de winter kan er gewoon worden geschaatst, maar waar ga ik heen? We zagen een boomvalk, hoorden een Cetti’s zanger (10 staartpennen in plaats van de ge-bruikelijke 12, waaróm?) en zagen veel

libellen (enkelvoud libel want “libelle” is een damesblad).

We genoten van een heerlijke lunch, gezeten op de stenen randjes bij de ingang van De Hoep.

In de middag had ik gekozen voor een wandeling met boswachter Marieke Schatteleijn. Ze vertelde met passie over de relatie tussen het bele-ven van de natuur en je gezondheid. Over de positieve invloed op het im-muunsysteem. Ze heeft er het boek “Naar buiten” over geschreven. Toen ze vertelde over het luisteren naar vogels, werd ze begeleid door een zingende vink (maar helaas ook door vliegtuiggeluid). We keken in stilte naar het bladerdek boven ons. Ze adviseerde: ga zoveel mogelijk naar buiten, liefst meteen na het opstaan. Het ochtendlicht is extra belangrijk voor een goede start van de dag. In het open duin vertelde ze, met in haar hand een beetje duingrond, hoe belangrijk al die 5000 soorten kleine organismen zijn, die zich in dat éne handje aarde bevinden, ook voor de gezondheid van mensen. Laat kinde-ren lekker spelen in de natuur, dan wordt hun immuunsysteem gratis en vanzelf versterkt. Haar verhaal werd prettig onderbroken toen er tussen onze vele schoenen ineens een

duinhagedis rondscharrelde. Alsof ze zeggen wilde: “niet zoveel praten, kijk eens naar mij”.

Tot slot heb ik heerlijk een takje grijs-kruid zitten schetsen tijdens een work-shop botanisch tekenen van Froukje Dijkshoorn. Heel ontspannend en een mooie afsluiting van de dag.

Daarna werd er onder het genot van een drankje nog flink genetwerkt. Dank aan de organisatoren, sprekers en gidsen voor deze mooie dag.

NB: het boek Naar buiten van Marieke Schatteleijn is opgenomen in de IVN bibliotheek in Parnassia. En neem eens een kijkje op de website van vrijwillig groen: vrijwilliggroen.nl

KEVERS

NEMEN DE STRANDOVERGANG

Pieter Korstanje

Het was me al eerder opgevallen dat er in de zeereep best veel kevers zijn te vinden. Nu is de zeereep over het algemeen niet toegankelijk. Op plekken waar een strandovergang de zeereep doorkruist ontstaat wel een kans om de zeereepkevers van dichtbij te bestuderen. Ik bezocht op 17, 19, 22, 25 april, 10, 22 mei en op 1 juli de strandovergang van de Woudweg, ten zuiden van Bergen aan Zee. Deze is alleen per fiets (of lopend) te bereiken. Op 21 maart, 15 april, 1 en 30 mei bezocht ik de strandovergang van de Kerf, ten noorden van Bergen aan Zee. Het leuke is dat ik tijdens ieder bezoek weer één of meerdere nieuwe soorten aan de lijst zeereepkevers kon toevoegen. Ik kwam in totaal zo'n veertig verschillende keversoorten tegen tijdens mijn bezoekjes.

Ik kwam erachter dat de zeereepkevers eigenlijk in twee groepen zijn te onderscheiden. Er zijn kevers die lokaal voorkomen. Dat wil zeggen dat de zeereep hun leefgebied is. Bijvoorbeeld de duinlapsnuitkever - *Otiorhynchus atroapterus*, de bolronde helmkever - *Aegialia arenaria* en de grijze bolsnuit - *Philopodon plagiatus*. Tijdens veel bezoeken waren ze aanwezig. Een andere groep kevers bestaat uit dieren die toevallig in de zeereep zijn beland. Bijvoorbeeld lieveheersbeestjes die tijdens oostenwind richting de zeekant worden geblazen. Naast kevers zijn er ook verschillende wantsen te vinden bij de strandovergangen. Opvallend vond ik de aanwezigheid van de kleine borstelige graafwants - *Byrsinus flavicornis* waarvan ik er tijdens verschillende bezoekjes een tiental tegenkwam. Een soort die ik nog niet eerder had

gevonden. Ik kwam verder zelfs een kleumende grote schaatsenrijder - *Aquarius paludum* tegen, die het witte zand mogelijk voor een wateroppervlak had aangezien.

Het is een bekend fenomeen is dat er tijdens oostenwind soms veel lieveheersbeestjes op het strand (en in zee) zijn te vinden. Wilbert Kerkhof heeft hier eerder al eens een onderzoekje naar gedaan. Veel diertjes die als drenkeling schijnbaar dood aanspoelden op het strand, kwamen na een tijdje toch weer tot leven en begonnen zelfs direct met elkaar te paren.

Sommige kevers hebben interessante namen. Bijvoorbeeld de koperen keelspriet - *Poecilus cupreus*, of de kleine maanvlekpriemkever - *Bembidion lunulatum*. De rozenkever - *Phyllorpertha horticola* vindt weinig rozen bij

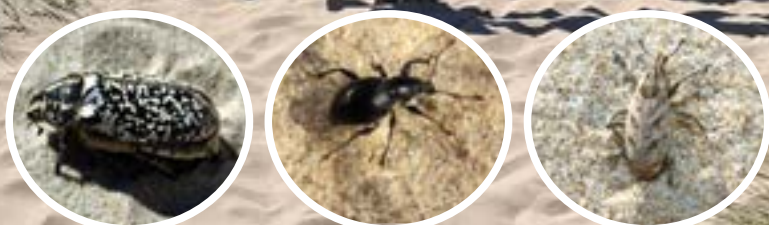
zo'n strandovergang. Ook de akkergraver - *Clivina collaris* is een eind van huis. Het duinzwartlijf - *Phylan gibbus* en de brede duinkruiper - *Harpalus servus* zullen zich hier meer op hun gemak voelen.

De wanden van de strandovergangen waren soms voorzien van tientallen loopsporen van kevers. Deze kevers hebben daarbij vaak de grootste moeite om omhoog te klimmen in het mulle zand. Sommige blijven maar omhoog klauteren, zonder enig resultaat. De schaduwrijke zijde van een strandovergang is hierbij favoriet. De beste plekken om kevers te verzamelen zijn de putjes in het zand die ontstaan door voetstappen. Hier waren vaak verkleumde, of juist door de zon uitgedroogde kevers te vinden die het niet gelukt was om het kuiltje te verlaten. Op mooi zonnige dagen,

wat later in het voorjaar, was ik niet de enige die kevers aan het zoeken was. In de zeereep kwam ik verschillende zandhagedissen tegen die hun buikje rond aten.

Tijdens mijn laatste bezoekje aan de strandovergang van de Woudweg waren er weinig dieren te vinden. Wel lag er een grote, dikke kever op het pad. Het was een julikever. Waarschijnlijk was er iemand op gaan staan. Julikevers zijn schitterende dieren, met mooi gestippelde dekschilden. Ze zijn met name in de duinen te vinden.

Het onderzoekje dat ik deed is natuurlijk niet uitputtend, maar geeft een glimp van wat er in de zeereep is te ontdekken. In de herfst ga ik weer op keverjacht. Spannend welke kevers dan de strandovergang nemen.

disteigalsnuitkever

Nieuwe leden IVN en KNNV

(sinds Blad 85)

- Alessandro Pisano
- Marjolein Nagel
- Dominique Kribben

KNNV Alkmaar-Den Helder heten hun nieuwe leden van harte welkom.

Namens de besturen.

- Jan Jonk
- Jenny Cremer
- Petra Mooij

23 SEPTEMBER 20.00 U.

"Otters gespot in Alkmaarse gracht: 'Heel bijzonder,'" kopten de kranten vorig jaar (2025). En ja hoor: hij is dus hier! Tijd om kennis te maken met dit fascinerende en mysterieuze nachtdier in onze eigen grachten. Voor iedere natuurliefhebber is de otter een bijzondere waarneming. Met zijn schattige snoet, speels maar geheimzinnig gedrag en geruisloze aanwezigheid laat hij harten sneller kloppen. Zelfs het vinden van spraint (lees: poep) geeft al een adrenalinekick. Als de otter aanwezig is, dan is de natuur hier in orde!

Lezing de otter, koning ter water:
door Kevin Raatjes

Vanavond neemt Kevin Raatjes ons mee in de wereld van de otter. Dit bijzondere dier is zijn specialiteit. Sinds 2022 werkt Kevin bij Natuurlijke Zaken, het ecologisch bureau van Landschap Noord-Holland. Hij is betrokken bij uiteenlopende projecten rond natuurbeheer, inrichting, wetgeving, planologie en ontsnippering. Met zijn brede soortenkennis en praktijkervaring weet hij op inspirerende wijze te vertellen én te adviseren.

21 OKTOBER 20.00 U.

Gepassioneerd ornitholoog, auteur en natuurfotograaf Johan Bos houdt een lezing over Ethiopië voor Natuurvereniging KNNV Alkmaar-Den Helder en de IVN Noord-Kennemerland. Ethiopië is in veel opzichten een zeer bijzonder Afrikaans land. De mensen zijn heel vriendelijk en toegankelijk en de vogels zijn nauwelijks schuw, ideaal dus voor natuurfotografen. Johan neemt u in deze lezing mee naar de Rift-vallei en de grote meren. Hoogtepunten zijn Bale Mountains (met prachtige beelden van de Ethiopische wolf) en The Gorge (met de Gelada-baviaan). Ethiopië is één van de meest bijzondere landen van het

lezing De rijke natuur van Ethiopië
door Johan Bos

Afrikaanse continent. De enorme afwisseling in landschappen maakt het mogelijk dat hier maar liefst 23 endemische vogelsoorten te vinden zijn. Daarnaast zijn er ook endemische zoogdieren. De mensen zijn mooi en trots. Dit is het land waar de vrouwen van sommige stammen schoteltjes in hun lippen doen om indruk te maken op de mannen. Vrij onbekend is de enorme vogelrijkdom van Ethiopië. In het land komen meer dan 900 vogelsoorten voor. Daaronder bevindt zich een groot aantal van de 23 endemen die het land rijk is. Ook de zoogdieren die hier voorkomen zijn vaak uniek. Meest bijzonder is de dag-actieve Ethiopische wolf.

Johan Bos is voorzitter van Natuurvereniging KNNV Alkmaar-Den Helder en natuurgids. Johan is voorts auteur. In 2016 publiceerde hij de thriller 'Refugium'. Andere boeken zijn: 'Zeehond & Waddenzee' en 'De Schoorlse Duinen'. Samen met illustrator Frits-Jan Maas heeft hij in 2007 een boek gemaakt over het herkennen van vogels, getiteld: 'Vogels voor elke dag'. 'Alkmaar heeft vleugels', gaat over de vogels van zijn eigen woonplaats. Dit boek heeft twee prijzen ontvangen. Als redacteur en taalkundige werkte hij mee aan uitgaven van KNNV Uitgeverij. De veldgids Roofvogels van B. Génsbol is daar een voorbeeld van.

25 NOVEMBER 20.00 U.

Lezing Natuurgebieden van Landschap Noord-Holland
door boswachter Roelf Hovinga

In 2006 "waaide" Hovinga vanaf de andere kant van het IJsselmeer over en mocht als kersverse boswachter aan de slag in bestaande natuurgebieden als de Noordduinen, het Balgzand en het Amstelmeer. In die periode veranderde er landschappelijk veel in Noord-Holland. Zo was in de regio West-Friesland op dat moment een ruilverkaveling in volle gang, waarbij naast efficiënte landbouw ook meer ruimte kwam voor waterberging, recreatie en natuurontwikkeling. Op verschillende plekken in de Noordkop werd bovendien landbouwgrond omgezet in nieuwe natuur, waaronder inmiddels bekende gebieden als Mariëndal en de Zandpolders.

Maar wat komt erbij kijken om bedreigde planten en dieren te behouden en zich liefst ook uit te laten breiden naar nieuw ingerichte natuurgebieden? Als senior boswachter bij Landschap Noord-Holland is Roelf hier jaarrond druk mee bezig. Tijdens deze lezing neemt Roelf je mee van de vette klei in West-Friesland naar de zandgronden van de Noordduinen. Hij deelt de keuzes waar een natuurbeherende organisatie voor komt te staan en geeft zijn persoonlijke visie op natuurbeheer.

Het belooft een avond te worden vol passie, prachtige beelden en volop stof tot nadenken. Want ook natuurliefhebbers zijn verdeeld over hoe je natuurgebieden in ons land het beste kunt beheren, wat ongetwijfeld een interessante discussie op gang zal brengen.

Bezoekerscentrum "De Helderse Vallei"

De Helderse
Vallei 9-11, 1783
DA Den Helder
Toegang gratis

leden van beide
verenigingen zijn
van harte welkom!

Save
the
Date!

De Helderse Vallei
waar je de natuur beleeft

Contactpersoon: Ofra Carmi, communicatie@regioalkmaar.knnv.nl

26 SEPTEMBER 13.30 U.

De bedoeling is dat de lezing het herkennen van een aantal vogelgeluiden vergemakkelijkt. En passant maak je ook kennis met een paar prachtige muziekstukken.

Dat vogelzang in de (klassieke en pop) muziek voorkomt, is algemeen bekend. Welke vogel precies wordt uitgebeeld, is echter vaak lastig te bepalen. Veel componisten hebben zich laten inspireren door vogels: soms om een sfeer, tijd of plaats te benadrukken, soms vanwege symboliek, maar meestal uit pure bewondering. Ongetwijfeld is de koekoek de door Europese componisten meest geciteerde vogel. Dit dankt hij aan zijn algemene voorkomen en aan het gemak waarmee zijn zang in composities is in te passen. Maar mede dankzij de Franse componist Olivier Messiaen wordt

praktisch elke Europese vogel wel ergens in een muziekstuk geciteerd

Ton Oudshoorn is uitgegroeid tot een expert op het gebied van vogelzang in de muziek. Sinds zijn pensionering, zo'n twintig jaar geleden, heeft hij zijn twee passies – vogels en muziek – samengebracht tot een specialisme. In zijn presentatie vergelijkt hij vogelgeluiden met muziekfragmenten en vertelt hij over het gedrag van de vogels en hoe dat in muziek tot uitdrukking komt. Ook bespreekt hij de rol van vogels in de muziekgeschiedenis en in volksverhalen. Tijdens de lezing horen de bezoekers steeds echte vogelgeluiden naast muziekfragmenten, wat een verrassend en levendig beeld oplevert.

Lezing Vogelzang in de muziek
door Ton Oudshoorn

24 OKTOBER 13.30 U.

Spinnen, bij sommige roepen ze eindeloze verwondering op, maar bij de meeste mensen toch wel een afkeer. Voor kunstenaars een bron van inspiratie en voor sommige vaak ten onrechte gevreesd. Spinnen beschikken over bijzondere eigenschappen en vertonen verrassend gedrag. Hierdoor zijn ze heel interessant om te observeren. Dat is echter niet zo gemakkelijk omdat ze meestal een verborgen

leven leiden. Daardoor valt er veel te ontdekken als je met aandacht naar spinnen kijkt. Wist je dat in Nederland maar liefst 674 soorten spinnen leven? Tijdens de lezing komen verschillende aspecten van spinnen aan bod. Een aantal algemenere soorten die in de bebouwde kom voorkomen worden voor het voetlicht gehaald.

Lezing Spinnen
door Caroline Elfferich

28 NOVEMBER 13.30 U.

Nauwelijks iemand weet waar Aldabra ligt en dat is nu juist de reden dat op en rond dit grootste atol van de Indische Oceaan de hoogste bio-diversiteit op aarde te vinden is. Aldabra ligt niet direct op een scheepvaartroute en dat is in het verleden de redding geweest van de reuzenschildpadden en veel andere diersoorten. Aldabra is eveneens zeer ontoegankelijk. Grote delen van de kust bestaan uit mes-scherp versteend koraal met een heftig deinende Indische Oceaan. De enkele zandstrandjes zijn bereikbaar als je eenmaal over het rif bent, maar direct achter het strand begint een ontoegankelijk gebied met weer messcherp koraal en ondoordringbaar struikgewas. Bij het zandstrand met pal-

men denk je aan een paradijs, maar eenmaal aan land gaat dit al snel over in een hel. Om die reden werd voor de titel van deze lezing gekozen. De ring van eilanden die Aldabra vormen omsluiten een lagune met een groot getijdenverschil. In dit getijdengebied groeien veel Mangroven. Alleen op Aldabra komen 13 endemische vogelsoorten voor, zoals de Heilige ibis en de Aldabra ral. Iedereen kent de Dodo, die lang geleden uitstierf door menselijk ingrijpen. Op de eilanden in de Indische Oceaan leefden ooit zes niet vliegende vogelsoorten, waaronder die bekende Dodo. Van de zes niet vliegende vogelsoorten is er maar één overgebleven... de Aldabra ral. Niet alles wat op Aldabra vliegt zijn

Lezing door Philip Friskorn
Aldabra, Hell of a Paradise

vogels, want de Vliegende hond is er ook redelijk talrijk. De vliegende hond is een fruiteter. Om een boek te maken voor het WWF vertrokken acht Foto Natura fotografen in 2005 naar deze eenzame en onbewoonde stip in de Indi-

sche Oceaan. Wat daar door het Aldabra Expedition Team in beeld werd gebracht komt naar voren in deze lezing over een bizarre expeditie.

WERKGROEPEN KNNV

Binnen KNNV Alkmaar-Den Helder zijn tien werkgroepen actief.

Voor de activiteiten van de werkgroepen kun je het beste de **agenda** van de website van KNNV Alkmaar-Den Helder raadplegen, want sommige activiteiten worden kort van te voren gepland. Voor meer informatie kun je de coördinatoren aanspreken.

Plantenwerkgroep. De Plantenwerkgroep gaat in de zomermaanden (mei-augustus) iedere dinsdagavond op pad, in de regel vanaf 19.30 uur, steeds op een andere locatie in de ruime regio rond Alkmaar.
Coördinator: Pieter Korstanje, vbs@regioalkmaar.knnv.nl

Mossenwerkgroep. De Mossenwerkgroep gaat in de wintermaanden onregelmatig op vrijdagmiddagen op pad vanaf 13.00 uur, steeds op een andere locatie. Ooit begonnen met alleen mossen wordt tegenwoordig ook naar korstmossen en paddenstoelen gekeken.
Coördinator: Pieter Korstanje, vbs@regioalkmaar.knnv.nl

Insectenexcursies. Insectenliefhebbers kunnen in het zomerseizoen mee gaan met de excursies die, afhankelijk van de weersomstandigheden (warm en droog), op onregelmatige basis en vaak kort van te voren worden gepland.
Coördinator: Pieter Korstanje, vbs@regioalkmaar.knnv.nl

Strandwerkgroep. De Strandwerkgroep gaat eens per maand op excursie, steeds op een andere plek, meestal in het weekend, aanvangstijd afhankelijk van getij.
Coördinator: Wilbert Kerkhof, kerkhofo1@hetnet.nl

Paddenstoelenwerkgroep. De Paddenstoelenwerkgroep "de Noordkop" gaat van ongeveer half augustus tot eind november vrijwel iedere zaterdag op pad, vanaf 10.30 tenzij anders vermeld, steeds op een andere locatie. In februari en in april wordt een winter- en een voorjaarspaddenstoelen excursie georganiseerd..
Coördinator: Martijn Oud, mnaj.oud@upcmail.nl

Dinsdaggroep. Excursies op dinsdagmiddag, vanaf 13.30 uur, naar een afwisselende reeks locaties. Coördinator: Jannie Nijman, j.nijman66@upcmail.nl
Programma niet in agenda maar te zien op: <https://alkmaar-denhelder.knnv.nl/werkgroep/dinsdaggroep/>

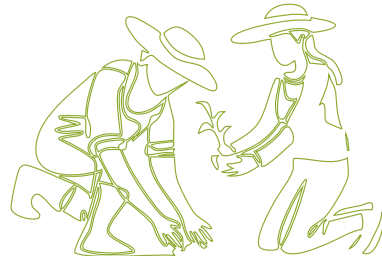
Woensdaggroep. Excursies op woensdagochtend, vanaf 10.00 uur, naar een afwisselende reeks locaties. Coördinator: Joop de Wit, wal.wit@wxs.nl
Programma niet in agenda maar te zien op: <https://alkmaar-denhelder.knnv.nl/werkgroep/woensdaggroep/>

Lezex. Zes keer per jaar organiseert de KNNV-IVN lezingen in Alkmaar (Wijkcentrum Overdie) en zes keer per jaar in Den Helder (de Helderse Vallei, alleen KNNV).
Coördinator: Ofra Carmi, communicatie@regioalkmaar.knnv.nl

IJsvogelwerkgroep. De IJsvogelwerkgroep legt ijsvogelwanden aan, onderhoudt die, en telt jaarlijks de broedgevallen. Verslag in het Veldbiologisch Jaarverslag.
Coördinator Rutger Polder, 1815jk232@hetnet.nl

Werkgroep Red de Hout. Red de Hout streeft ernaar om de Alkmaarderhout, het oudste stadspark van Nederland, definitief een beschermde status te geven. Inmiddels is Red de Hout, opgericht in 2016 onder de vleugels genomen van KNNV Alkmaar-Den Helder. Dit versterkt de positie van Red de Hout en betekent eveneens een bundeling van kennis en informatie. **Coördinator:** Johan Bos, voorzitter@regioalkmaar.knnv.nl

IVN WERK- GROEPEN

Werkgroep Mussenwerk

Werkgroep Mussenwerk verzorgt activiteiten voor scholen, buurthuizen, verzorgingshuizen en in wijken. Het gaat om natuurbeleving in de directe woon- en leefomgeving. Deze activiteiten worden het liefst buiten gedaan, rondom de school of in het dichtstbijzijnde park of gewoon in de wijk, onder schooltijd maar ook na schooltijd. De buitenactiviteiten worden afgewisseld met activiteiten binnen, zoals nestkastjes timmeren, dennenappels vullen met vet en zaad, kijken door een microscoop naar veren van vogels of vleugeltjes van een vlieg of een trekvogel maken die met echte veren is beplakt.
Contact: Thea Scheepe, mussenwerk@gmail.com

Werkgroep Natuurkoffer

De werkgroep Natuurkoffer heeft als doelstelling de natuurkoffer zoveel mogelijk en op verschillende plaatsen te presenteren.
De natuurkoffer "KIJK" zit boordevol ideeën om met ouderen, zonder de deur uit te gaan, toch de natuur te laten beleven. We passen de inhoud van de koffer aan het seizoen aan. Inhoud waarmee zintuigen kunnen worden geprikkeld en daarmee het geheugen.
De geur van verse dennennaalden, een bloeiende sering, het betasten van mos, takken, zand, het proeven van bramen, bessen of oud-Hollandse snoepjes. Er komen o.a. prachtige foto's uit de natuur op tafel met herkenbare beelden uit Noord-Kennemerland. Hierdoor worden de ouderen uitgenodigd vragen te stellen en hun verhalen te vertellen.
Deze natuuractiviteit wordt begeleid door IVN-natuurgidsen, samen met vrijwilligers en werknemers van verpleeg- en verzorgingshuizen.

Werkgroep Heemtuin Parnassia

De werkgroep Heemtuin Parnassia houdt zich bezig met beheer en onderhoud van de heemtuin rond het Parnassiagebouw. De werkgroep bestaat uit een tiental enthousiastelingen die regelmatig meedoen met de activiteiten in de tuin, zoals snoeien (vooral bramen), inventariseren en maaien. De Japanse duizendknoop blijven we

te lijf te gaan door ze uit te graven. Bij het maaien hanteren we de zeis om het riet uit de vijver te halen.
In 2024 is er een nieuw plan van aanpak gemaakt. Hoe houden we het kalkrijke en kalkarme deel in de tuin in stand? Dit plan zullen we waarschijnlijk moeten aanpassen i.v.m. de hoge waterstand in de duinen. Er is een nieuw pad gemaakt om Parnassia bereikbaar te blijven houden bij veel regen.
Het komende jaar willen we delen van de tuin afplaggen en omdat de vergrassing inmiddels ook een probleem vormt, van één maal naar twee maal per jaar maaien. Het beheer blijft een uitdaging!
E-mail parnassia@ivnnkl.nl

Werkgroep Kruidentuin Rekerhout

We zijn een enthousiaste groep van ongeveer 20 vrijwilligers (inclusief niet-IVN-leden) die de Kruidentuin Rekerhout onderhouden. De vrijwilligers komen niet alleen uit de omgeving van de Rekerhout, maar ook uit de wijde omgeving van Alkmaar.
We werken in kleine groepen, elke groep twee keer per maand, aan het onderhoud van de tuin. Per middag of avond zijn we ongeveer 2,5 uur bezig. De meesten van ons hebben geen speciale kennis, wij vinden het gewoon leuk om "nuttig bezig" te zijn in de natuur. Een aantal van ons hebben uitgebreide kennis van kruiden en geven leiding op het gebied van 'wat, waar, wanneer' met betrekking tot de planten.
Onze primaire doelstelling is om een leerzame en natuurrijke omgeving te creëren waar het publiek kan ontspannen en leren. Naast het onderhoud van de tuin zijn educatie en voorlichting een belangrijk doelen van onze werkgroep. Ga naar Kruidentuin Rekerhout voor meer informatie over de tuin en activiteiten.
E-mail: kruidentuin-rekerhout@ivnnkl.nl

KNNV Werkgroepen	coördinatoren
Planten	Pieter Korstanje 072-5622278 f2hheipie@hetnet.nl
Mossen	Pieter Korstanje 072-5622278 f2hheipie@hetnet.nl
Ijsvogel	Rutger Polder 06 23181433 1815jk232@hetnet.nl
Dinsdag	Jannie Nijman 06 12586146 j.nijman66@upcmail.nl
Woensdag	Joop de Wit 06-51793094 wal.wit@wxs.nl
Strand	Wilbert Kerkhof 06-16642993 kerkhof01@hetnet.nl
Paddenstoelen	Martijn Oud 06-29299052 mnaj.oud@upcmail.nl

IVN Werkgroepen	contactpersonen
Redactie Blad	Ger Augustus blad@ivnnkl.nl
Heemtuin Parnassia	Irene Voorberg 06-13399934
Website / ICT	Henk Volbeda en Duco Roelofs- webmaster@ivnnkl.nl
ICT-aangelegenheden	Henk Volbeda ict@ivnnkl.nl
Strandwerkgroep	Johan Eilering 06-57880486
Natuurwerkgroep Dijk en Waard	Martin Kool dijkenwaard@ivnnkl.nl
Mussenwerk	Thea Scheepe mussenwerk@gmail.com
Natuurkoffer voor ouderen	Thea Scheepe 06-36201344
Wandelingen Westert en de Bleek	Cocky van Engen 072-5334948 westertbleek@ivnnkl.nl
Wandelingen Heiloo	Melvin Gischler 06-1726 8056
Wandelingen Wimmenum	wimmenukl@gmail.com
Wandelingen Rekerhout	Paul Bannink rekerhoutwandelingen@ivnnkl.nl
Wandelingen Bergen NH duinen	Jos Bos: 06-15065249
Scholenwerkgroep	Floor van Splunder f.vansplunder@gmail.com boekingscholen@ivnnkl.nl
Vleermuizenwerkgroep	Lineke Barendregt linekebarendregt@upcmail.nl
Natuur/cultuurwandeling Bergen aan Zee	Henk Groenewegen bergenaanzee@ivnnkl.nl
Werkgroep IVN APP routes	Piet Singer natuurapp@ivnnkl.nl
Educatiewerkgroep	Joop Bons
Natuurgidsenopleiding	Marja Apeldoorn natuurgidsenopleiding@ivnnkl.nl
Kruidentuin Rekerhout	Kruidentuin-rekerhout@ivnnkl.nl
Bibliotheek Parnassia	Joke Pruis, bibliotheek@ivnnkl.nl
Excursies 'Op maat'	Henk Groenewegen boekingscentrum@ivnnkl.nl
Strandmonitoring (SMP)	Marijtje de Wit marijtjedewit@hotmail.com

MAANDELIJKSE IVN-WANDEL-EXCURSIES EN OVERIGE ACTIVITEITEN

- Zie ook: <https://www.ivn.nl/afdeling/noord-kennemerland/maandelijkse-wandelingen#wandelingenmenu>
- <https://alkmaar-denhelder.knnv.nl/>

Colofon

ISSN 2210-416X

Redactie

Ger Augustus

Wim de Groot

Emma van Andel

Keat Kho: vormgeving en productie

Printwerk: DrukwerkMax

De KNNV afd. Alkmaar – Den Helder is een vereniging met meer dan 300 leden die zich met enthousiasme bezig houden met de natuur in al haar verschijningsvormen. Ze richt zich al 100 jaar op natuuronderzoek, natuurbeleving en natuurbescherming. De moederorganisatie KNNV is een landelijke vereniging met meer dan 50 afdelingen.

Bestuur KNNV:

Johan Bos (voorzitter), 06-54637766; voorzitter@regioalkmaar.knnv.nl
Jeanette den Herder (secretaris), tel. 06-13126318; secretaris@regioalkmaar.knnv.nl
Mathijs Altena (penningmeester), penningmeester@regioalkmaar.knnv.nl
Pieter Korstanje (veldbiologisch secretaris), 072-5622278; vbs@regioalkmaar.knnv.nl
Ledenadministratie: Mathijs Altena ledenadministratie@regioalkmaar.knnv.nl
Beëindiging van het lidmaatschap voor het komende jaar dient te geschieden vóór 1 november van het lopende jaar.

Website KNNV: <https://alkmaar-denhelder.knnv.nl>

Contributie 2026: € 38,00 (leden); € 15,00 (huisgenoten); € 21,00 (jeugdleden)

Bankrekening: NL55 INGB 0000 5194 35 t.n.v. KNNV afd. Alkmaar

Oprichtingsdatum: 19 april 1918; KvK: 37125280

IVN Natuureducatie is een landelijke vereniging met 160 lokale afdelingen, ruim 30.000 vrijwilligers en een centrale professionele organisatie die de lokale afdelingen ondersteunt bij hun activiteiten. IVN laat jong en oud beleven hoe leuk, gezond en belangrijk natuur is.

IVN Noord-Kennemerland is een afdeling met meer dan 350 leden en zo'n 110 natuurgidsen. De afdeling organiseert natuurlessen voor scholen en voor ouderen (natuurkoffer), excursies (aan het strand, in de duinen, het achterland en stadsparken), wandelingen, exposities, thematische groencursussen en een natuurgidsenopleiding. Door deze laagdrempelige activiteiten maakt een groot aantal mensen kennis met de natuur en kunnen zij die natuur beleven.

Bestuur IVNNKL:

Voorzitter: Henk Groenewegen, 0623575780, voorzitter@ivnnkl.nl

Secretaris: Jan Pels, 0637293016, secretaris@ivnnkl.nl

Penningmeester: Heleen Dekhuijzen, penningmeester@ivnnkl.nl

Algemeen lid: vacature

Algemeen lid: Theo Noten, the.noten@planet.nl

Algemeen lid: Frank Elzas, frank@elzas.eu

Website IVN Noord-Kennemerland: www.ivn.nl/nkl

Contributie: leden €25,- huisgenoten €12,50 donateurs €17,-

Rekening ING: NL29INGB 0001 6674 13 (IBAN)

t.n.v. IVN afdeling Noord-Kennemerland

Oprichtingsdatum: 17 mei 1968; KvK: 40635172

Blad verschijnt 4 maal per jaar en is een uitgave van
KNNV afdeling Alkmaar – Den Helder
en IVN Noord-Kennemerland
Tweeëntwintigste jaargang, nummer 86
Indien onbestelbaar, gaarne retour aan:
Fabrieksstraat 28
1749 AW Warmenhuizen